

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

©2020 ЯРОШЕНКО І. В., СЕМИГУЛІНА І. Б.

УДК 332.14
JEL: R12; R13; R29

Ярошенко І. В., Семигуліна І. Б. Світові тенденції публічного управління розвитком територій у контексті децентралізації влади

Прогресивний розвиток кожної країни є результатом ефективної системи управління на всіх рівнях господарювання. Особливого значення набуває регіональний (територіальний) розвиток, обумовлений зростанням ролі публічного регіонального управління, становленням місцевого самоврядування, впливом громадської організації влади на соціально-економічний розвиток територій. В умовах активізації процесів децентралізації влади, публічного управління, передачі в регіони певних повноважень місцевим органам влади та посилення відповідальності за їх діяльність істотно розширюється соціально-економічний статус окремих територій (регіонів, громад), набувають актуальності питання розвитку та стимулювання, наявності ефективних механізмів та інструментів соціально-економічного розвитку регіону (території, громади, тощо). Існування проблем регіонального розвитку в Україні з явними ознаками зростання диспропорцій соціально-економічних показників, збільшення кількості проблемних і відсталих територій, загострення міжрегіональної соціально-політичної напруженості робить актуальним питання вивчення світового досвіду функціонування та розвитку територіальних соціально-економічних систем і можливостей застосування кращих практик для формування власної регіональної політики на основі ефективного управління територіальним розвитком в умовах децентралізації влади. Зміни в законодавстві України в частині децентралізації влади мають стосуватися закріплення конституційної основи місцевого самоврядування, визначення його системи та функціонування з подальшим детальним законодавчим регулюванням. Це, з одного боку, забезпечить конституційне гарантування місцевого самоврядування, з іншого – забезпечить законодавчу базу для його подальшого розвитку та вдосконалення.

Ключові слова: територіальні громади, території, регіони, публічне управління територіальним розвитком, сталий розвиток, державна регіональна політика, соціально-економічний розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-96-103>

Табл.: 3. **Бібл.:** 21.

Ярошенко Іван Васильович – доктор економічних наук, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: ivan.yaroshenko@gmail.com

Семигуліна Ірина Борисівна – кандидат економічних наук, молодший науковий співробітник відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: isemigulina@i.ua

UDC 332.14
JEL: R12; R13; R29

Yaroshenko I. V., Semigulina I. B. Global Trends in Public Management of Territorial Development in the Context of Decentralization of Power

The progressive development of each country is the result of an effective management system at all levels of economic administration. Of particular importance is regional (territorial) development, due to the growing role of public regional management, the formation of local self-government, the influence of public organization of power on the socio-economic development of territories. In the context of activation of processes of decentralization of power, public management, transfer into the regions of certain powers to local authorities and increased responsibility for their activities significantly expands the socio-economic status of certain territories (regions, communities), the issues of development and stimulation, availability of effective mechanisms and instruments for socio-economic development of region (territories, communities, etc.) are becoming relevant. The existence of regional development problems in Ukraine with clear signs of increasing disparities of socio-economic indicators, increasing the number of problematic and backward territories, exacerbation of interregional socio-political tensions necessitates studying the world experience of functioning and development of territorial socio-economic systems and opportunities for the use of best practices for the formation of their own regional policy on the basis of effective management of territorial development in the conditions of decentralization of power. Changes in the legislation of Ukraine in terms of decentralization of power should concern the consolidation of the constitutional basis of local self-government, determination of its system and functioning with further detailed legislative regulation. This, on the one hand, will ensure the constitutional guarantee of local self-government, on the other hand – will provide a legal framework for its further development and improvement.

Keywords: territorial communities, territories, regions, public management of territorial development, sustainable development, the State regional policy, socio-economic development.

Tabl.: 3. **Bibl.:** 21.

Yaroshenko Ivan V. – D. Sc. (Economics), Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: ivan.yaroshenko@gmail.com

Semigulina Irina B. – PhD (Economics), Junior Researcher of the Department of Macroeconomic Policy and Regional Development, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: isemigulina@i.ua

Прогресивний розвиток кожної країни є результатом ефективної системи управління на всіх рівнях господарювання. Особливо значення набуває регіональний (територіальний) розвиток, обумовлений зростанням ролі публічного регіонального управління, становленням місцевого самоврядування, впливом громадської організації влади на соціально-економічний розвиток територій.

В умовах активізації процесів децентралізації влади, публічного управління, передачі в регіони певних повноважень місцевим органам влади та посилення відповідальності за їх діяльність істотно розширюється соціально-економічний статус окремих територій (регіонів, громад), набувають актуальності питання розвитку та стимулювання, наявності ефективних механізмів та інструментів соціально-економічного розвитку регіону (території, громади тощо).

Проблеми й особливості соціально-економічних процесів, перспективні напрямки розвитку та оцінки ефективності регіональних систем у країнах світу, Європейського Союзу та в Україні вивчалися в працях широкого кола науковців: А. Г. Гранберга, М. І. Долішнього, Ф. Д. Заставного, В. З. Петросянца, З. С. Варналія, В. М. Гейця, Т. С. Клебанової, М. О. Кизима, В. Г. Ігнатова, В. І. Бутова, І. С. Кондіус, В. Н. Лексина, А. Н. Швецова, І. Б. Жияєва, В. І. Дармограй, Т. В. Уманець та інших.

Сучасні світові та європейські підходи до соціально-економічного розвитку країн та їх регіонів спрямовані на оцінку фактичної ситуації звітного періоду, дають змогу ефективно виявляти причини негативних явищ, здійснювати прогноз можливих проблем соціально-економічному розвитку, оцінювати можливий вибір управлінських рішень щодо забезпечення сталого розвитку територій.

Існування проблем регіонального розвитку в Україні з явними ознаками зростання диспропорцій соціально-економічних показників, збільшення кількості проблемних і відсталих територій, загострення міжрегіональної соціально-політичної напруженості робить актуальним питання вивчення світового досвіду функціонування та розвитку територіальних соціально-економічних систем і можливостей застосування кращих практик для формування власної регіональної політики на основі ефективного управління територіальним розвитком в умовах децентралізації влади.

Метою статті є вивчення й аналіз світових тенденцій у сфері децентралізації влади щодо формування, функціонування та розвитку регіонів, територій, громад у країнах світу для використання в системі публічного управління розвитком територій (регіонів, районів, громад) та ефективної реалізації регіональної політики країни в умовах децентралізації влади.

Завдання статті – провести аналіз світових тенденцій у питаннях формування, функціонування та розвитку регіонів, територій, громад в умовах децентралізації влади; вивчити питання базових засад,

організації та функціонування місцевого самоврядування, ефективності тих чи інших механізмів, інструментів реалізації регіональної політики, територіальної організації влади та місцевого самоврядування.

Протягом тривалого часу у світі вивчалися питання базових засад, організації та функціонування місцевого самоврядування. На сучасному етапі науково-практичних досліджень більш-менш сформувалися теоретична та практична бази, дискусії в основному проходять в частині практичного моделювання територій, ефективності тих чи інших механізмів, інструментів реалізації політики територіальної організації влади та місцевого самоврядування.

Децентралізація означає спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, більшість з яких передаються з центрального рівня на місцевий і стають повноваженнями органів самоврядування. Експертами виділяються різні види децентралізації за суб'єктами та сферами впливу [21].

Територіальна децентралізація направлена на створення органів публічного управління, які здійснюють урядування в адміністративно-територіальних одиницях самостійно і незалежно, без підпорядкування органам державної влади, тобто органів місцевого самоврядування.

Функціональна децентралізація характеризує визнання владними суб'єктами самостійних і незалежних організацій (об'єднань, спілок) із делегуванням їм права здійснювати певний обсяг завдань публічного управління, зокрема щодо урядування та виконання функцій у визначених законодавством сферах суспільного життя, відповідно до встановленого порядку.

Предметна децентралізація визначає професійне самоврядування як систему управлінських взаємовідносин між усіма представниками певної професії, що на законодавчих засадах реалізується представницькою організацією, яка перебуває під наглядом органів державної влади. Такий вид децентралізації передбачає розмежування повноважень як по вертикалі, так і по горизонталі.

Вертикальна децентралізація означає чітке визначення порядку прийняття рішень керівними органами різного рівня. Важливими питаннями є: глибина ієрархічної децентралізації; обсяг і сфера повноважень нижчих рівнів влади (усіх суб'єктів, що наділені правом здійснювати функції публічного управління) й організація системи нагляду та контролю за їх діяльністю, тобто як владних органів, так і інших суб'єктів (професійних об'єднань, підприємницьких структур та ін.).

Горизонтальна децентралізація представляє собою розподіл і визначення функцій і компетенції всіх складових структури органів публічного управління, крім керівного.

Польський професор Є. Рушковський визначає такі складові територіальної децентралізації [11]:

- ✦ децентралізація політична (устрій), коли публічно-правовий статус органів місцевого самоврядування походить від специфічного способу формування цих органів та їх представницького характеру, а відповідні конституційні гарантії формування системи органів місцевого самоврядування, її зміст та організація засвідчують незалежність таких органів від держави;
- ✦ децентралізація адміністративна, коли на органи місцевого самоврядування покладено завдання, функції та повноваження щодо задоволення публічного інтересу в межах відповідної території;
- ✦ децентралізація фінансова, що передбачає наявність власних фінансових і матеріальних засобів і означає здійснення правочинів щодо володіння, користування та розпорядження фінансовими ресурсами, які перебувають у власності громад.

Характерною ознакою децентралізованої моделі управління є визначення в законодавстві спеціальних переліків функцій і повноважень, що реалізуються відповідними органами самостійно і незалежно від інших органів. Децентралізація влади передбачає функціонування установ та організацій, які виконують завдання публічного характеру, проте не перебувають у жодному ієрархічному підпорядкуванні із органами публічної влади та підлягають нагляду винятково з боку спеціальних компетентних органів. Це, відповідно, передбачає розмежування завдань і функцій публічного характеру, що виконуються суб'єктами, різними за правовим та організаційним статусом [1].

Децентралізована модель управління характеризується певними перевагами, проте, за певних обставин, може мати ризики та небезпеки (*табл. 1*).

Тема децентралізації набула актуальності у світі в середині минулого століття. Країни пострадянського простору та Східної Європи, для яких цей процес розпочався на початку 1990-х років, сьогодні відзначаються прогресом і досягненням загальної мети децентралізації, а саме: створенням оптимальної системи територіального устрою; реформуванням органів державної влади та створенням ефективного місцевого самоврядування; підвищенням якості надання публічних послуг; покращанням місцевої інфраструктури тощо.

В умовах розпочатої в Україні реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади дослідження європейського досвіду децентралізації наразі є досить актуальним.

До передумов успішної імплементації іноземного досвіду та ознак ефективного управління в системі децентралізації влади віднесено [6]:

- ✦ утвердження принципу верховенства права;
- ✦ визнання та гарантії місцевого самоврядування;
- ✦ рівний правовий захист усіх форм власності;
- ✦ демократичне й ефективне виборче законодавство;
- ✦ незалежність, ефективність, доступність і прозорість судової системи, функціонування інститутів адміністративного судочинства;
- ✦ досконалий бюджетний процес і висока фінансова дисципліна;
- ✦ наявність адекватних соціальних стандартів;
- ✦ розвинутий громадський сектор, стійка тенденція до його розвитку тощо.

Органи місцевого самоврядування, відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування [10], визнано головними для реалізації власних повноважень. Зміст місцевого самоврядування полягає в гарантованих державою праві та здатності територіальних громад та їх органів управління самостійно вирішувати значну частину суспільних справ, діючи в межах конституції та законодавства країни.

Наведені в *табл. 2* приклади європейських країн характеризуються різними моделями організації місцевого самоврядування (місцевої автономії або децентралізації) залежно від його співвідношення з державною владою й обсягу покладених повноважень.

У конституціях європейських країн мають місце різні підходи до регулювання правових аспектів самоврядування [2–5, 19]:

- ✦ конституції, що містять конституційні основи місцевого самоврядування або детально регулюють місцеве самоврядування;
- ✦ конституції, в яких місцеве самоврядування гарантовано, а також фрагментарно закріплено окремі його аспекти (через конституційний інститут політичних прав громадян, конституційне регулювання відносин власності та конституційно закріплену фінансову систему держави);
- ✦ конституції, які не регулюють місцеве самоврядування.

Важливого значення для європейських країн набула практика розробки та прийняття багатосторонніх міжнародних договорів держав – членів Ради Європи, які визначають законодавчі засади та політику в галузі місцевої та регіональної демократії. Основоположні принципи формування європейської моделі влади на субнаціональних територіальних рівнях представлені в Європейській хартії місцевого самоврядування. Європейські стандарти місцевого самоврядування, закріплені в документах Ради Європи, наведено в *табл. 3*.

ВИСНОВКИ

Наразі в Україні залишається актуальною потреба безпосереднього регулювання статусу місце-

Переваги та недоліки децентралізації

Переваги децентралізації	Недоліки децентралізації
Час і місце прийняття рішення відповідають очікуванням з боку громадськості (особи, колективу, громади тощо)	Автономізація цілей. Ризик виокремлення часткових цілей, що не покривають загальних цілей адміністрації та можуть їм суперечити
Реалізація рішення відбувається за участі суб'єкта прийняття рішення або під його відповідальність. Отже, час і місце прийняття рішення є адекватними часу і місцю його реалізації	Ризик реалізації власних цілей керівника (керівників) та інших зацікавлених осіб
Завдяки оптимальній структурі управління спрощуються система та процедура прийняття рішення	Загроза невиконання політики держави у відповідних сферах
Прозорість і відкритість процедур прийняття рішення та процесу його реалізації, що приводить до підвищення ефективності адміністративної діяльності, виявлення помилок, джерел їх походження тощо	Дезінтеграція діяльності публічної адміністрації щодо надання публічних послуг і прийняття управлінських рішень
Період часу для надходження інформації з рівня виконавця на рівень прийняття рішення та навпаки значно коротший	Ускладнення координації, труднощі узгодження цілей
Підвищення свідомості та загострення почуття відповідальності за здійснені заходи та прийняті рішення	Зростання ризиків впливу на прийняття рішень неналежної кваліфікації посадовців, оскільки свобода прийняття ними рішень є великою. Відповідальність вищих посадових осіб може бути обумовлена некваліфікованими чи невідповідними діями інших суб'єктів відповідної галузі (сфери), хоча вплив таких суб'єктів на вищих посадовців є суттєво обмежений
Зміцнення інноваційного потенціалу при прийнятті владних рішень	
Мінімізація бюрократизму. Зручність і відчуття безпеки та комфорту для фізичних і юридичних осіб. Партнерські відносини між особою та адміністрацією	
Звільнення керівництва від поточних справ, що посилює можливість зосередження керівної ланки на справах стратегічного значення, тощо	
Гнучкість процесу виконання відповідних функцій, що дозволяє швидше пристосовуватися до зовнішніх чи внутрішніх змін	
Підвищення ініціативності працівників нижчого рівня, більш повне та ефективне використання людського потенціалу, підвищення мотивації праці	
Об'єктивна оцінка результатів прийнятих і реалізованих рішень. Потенційна гнучкість щодо їх покращання, вдосконалення, виправлення помилок тощо	
Наближеність до споживача публічних послуг тощо	

Джерело: складено за [14].

Досвід організації місцевого самоврядування в окремих країнах Європи

Країна	Конституційні засади	Повноваження, визначені конституційними положеннями
<p><i>Іспанія.</i> Конституція Королівства Іспанія (1978 р.)</p>	<p>Базовою засадою організації місцевого самоврядування є закріплені (ст. 137) принципи автономії, згідно з яким усі територіальні одиниці системи державно-територіального устрою країни – муніципалітети (громади), провінції та автономні території – володіють автономією при вирішенні своїх справ</p>	<p>Розмежування компетенції між державою й автономними територіями (ст. 148, 149). Визначено питання щодо прийняття територіями рішень локального рівня та законодавчі норми при додержанні принципів, основ та директив (ч. 1 ст. 150). Делегування державою окремих повноважень територіям шляхом прийняття органічного закону (ч. 2 ст. 150). Контроль за діяльністю органів території здійснюється (ст. 153): Конституційним судом щодо конституційності нормативних актів; урядом щодо здійснення делегованих повноважень; органами адміністративної юстиції щодо автономного управління та його норм; Рахунковою палатою щодо економіки та бюджету</p>
<p><i>Італія.</i> Конституція Італійської Республіки від 1947 р. (редакція 18.10.2001 р.)</p>	<p>Для організації самоврядування застосовано модель автономії – всі територіальні одиниці визнаються автономними утвореннями з власним статусом. Адміністративна децентралізація є якісною характеристикою системи державної влади, що закріплено конституційним положенням – «повною мірою здійснює адміністративну децентралізацію в залежних від держави службах» (ст. 5). Державно-територіальний устрій Італії складають комуни (громади), провінції, столичні міста та області, які є «автономними утвореннями з власним статусом, повноваженнями та функціями» (ст. 114)</p>	<p>Законодавча влада належить державі та областям у межах їх виключної та конкуруючої компетенції (ст. 117). В основу розмежування компетенції покладено принципи субсидіарності, диференціації та пропорційності (ч. 1 ст. 118). Повноваженнями комун є виконання всіх адміністративних функцій, за винятком наданих провінціям, столичним містам, областям і державі (ч. 1 ст. 118). Конституційна гарантія підтримки вираження ініціативи громадян і їх об'єднань – щодо їх діяльності в суспільних інтересах на засадах принципу субсидіарності (ч. 4 ст. 118)</p>
<p><i>Франція.</i> Конституція Французької Республіки 1958 р. (зміни 28.03.2003 р.)</p>	<p>До 1980 р. досить централізована держава. Реформи створили умови для децентралізації влади та демократизації системи публічної адміністрації (більше 40 законів за період 1982–1986 рр.). Головним суб'єктом місцевої публічної влади є комуни (громади), департаменти, регіони, колективи з особливим статусом і заморські території</p>	<p>Території мають право приймати рішення в межах своїх компетенцій. Території вільно управляються виборними радами та наділені повноваженнями при здійсненні своїх компетенцій (ч. 2, 3 ст. 72). Законодавство повною мірою регулює всі питання організації та діяльності органів місцевого самоврядування, що функціонують на всіх рівнях територіального устрою</p>
<p><i>Польща.</i> Конституція Республіки Польща (1997 р.)</p>	<p>Адміністративно-територіальна реформа забезпечила децентралізацію та гарантувала право територіальних громад на самостійне вирішення місцевих питань. Етапами є: відродження самоврядування на рівні гмін (1989 р.); прийняття закону «Про територіальне самоврядування» від 08.03.1990 р.; реалізація програми розширення повноважень великих міст (1994–1996 рр.); реформа адміністративно-територіального устрою (1998–1999 рр.)</p>	<p>Адміністративно-територіальний устрій забезпечує децентралізацію публічної влади (ст. 15). Населення кожної територіальної одиниці становить самоврядну громаду; місцеве самоврядування бере участь у здійсненні публічної влади; публічні завдання, що належать місцевому самоврядуванню, воно виконує від власного імені і під власну відповідальність (ст. 16)</p>

Джерело: складено на основі [2–5].

Засади місцевого самоврядування в документах Ради Європи

Документи Ради Європи	Політика в галузі місцевої та регіональної демократії
Європейська рамкова конвенція про трансграничне співробітництво між територіальними громадами або органами влади (1980 р.), набула чинності у 1981 р. (ратифікована Україною у 1993 р.)	Визнає за місцевими та регіональними органами влади право на співпрацю поза національними кордонами в межах їх внутрішньодержавних повноважень з питань створення органів трансграничного співробітництва між громадами, регіонального, міського та сільського розвитку, охорони довкілля, поліпшення діяльності підприємств громадського користування та комунального обслуговування, а також взаємної допомоги в надзвичайних ситуаціях. Включає моделі угод стосовно регіонального трансграничного планування, економічного розвитку, охорони навколишнього середовища.
Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (1992 р.), набула чинності у 1998 р. (ратифікована Україною у 2003 р.)	Спрямована на збереження й захист історичних регіональних та міноритарних мов, насамперед мов, яким загрожує вимирання. Сфера застосування поширюється на законодавство, школи, громадське, культурне, економічне і соціальне життя та засоби масової інформації.
Європейська конвенція про участь іноземців у громадському житті на місцевому рівні (1992 р.)	Встановлює принцип, згідно з яким держави за можливості повинні гарантувати іноземним громадянам громадянські та політичні права, з правом брати участь у виборах у місцеві органи публічної адміністрації.
Європейська хартія міст (1992 р.)	Визначає права громадян в європейських містах і є практичним посібником з питань міського управління, регулюючи питання умов проживання, архітектури і будівництва в містах, транспорту, енергетики, спорту і дозвілля, забруднення міст, безпеки на вулицях.
Європейська хартія участі молоді в муніципальному та регіональному житті (1992 р.)	Закріплює принципи, що сприяють залученню молоді до прийняття рішень, безпосередньо впливають на її життя та заохочують молодь займати активну позицію щодо змін, що відбуваються в її містах чи регіонах
Рамкова конвенція про захист національних меншин (1995 р.) (ратифікована Україною у 1997 р.)	Стосується питань освіти, засобів масової інформації та використання мов національних меншин. Містить загальні положення, зокрема, щодо недискримінації та рівності між меншинами і рештою населення (зокрема, титульною нацією), свободи контактів із тими, хто мешкає в інших країнах. Разом із тим прикметно, що, будучи спрямованою на захист індивідуальних і колективних прав національних меншин, Конвенція не торкається важливих аспектів регіонального самоврядування, зокрема територіальної організації меншин як форми їх внутрішнього політичного самовизначення. Норми Конвенції не передбачають обов'язкового, безумовного надання територіальної автономії таким меншинам чи зміни територіального устрою держави
Європейська хартія місцевого самоврядування (відкрита для підписання з 1985 р.) (ратифікована Україною у 1997 р.)	Європейська хартія місцевого самоврядування є пріоритетним документом серед наведених вище. Встановлює найважливіші принципи, що є основоположними для формування європейської (демократичної) моделі влади на субнаціональних територіальних рівнях

Джерело: складено на основі [7–10; 12; 20].

вого самоврядування в Конституції, що є гарантією його функціонування, сталого розвитку та захисту.

Також доцільно відмовитися від занадто детального конституційного регулювання, оскільки це позбавить нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування потрібної гнучкості та не дозволить швидко його адаптувати відповідно до соціально-економічних викликів сучасності (враховуючи складний порядок внесення змін до Конституції України).

Зміни до Конституції України в частині децентралізації влади потребують закріплення конституційної основи місцевого самоврядування, визначення його системи та функціонування з подальшим детальним законодавчим регулюванням. Це дозволить, з одного боку, забезпечити конституційне гарантування місцевого самоврядування, з іншого – законодавчу базу для його подальшого розвитку та вдосконалення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін. ; Швейцарсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». Київ : ТОВ «Софія», 2012. 128 с. URL: [https://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_za_publ_chno_vladi_dosv_d_evropejskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni\(2\).pdf](https://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_za_publ_chno_vladi_dosv_d_evropejskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni(2).pdf)
2. Конституція Іспанії (1978 р.). URL: <https://www.senado.es/constitu/index.html>
3. Конституція Італійської Республіки (1947 р.). URL: https://olympus.uniurb.it/index.php?option=com_content&view=article&id=10322:1947costituzione&catid=5&Itemid=137
4. Конституція Республіки Польща (1997 р.). URL: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>
5. Конституція Французької Республіки (1958 р.). URL: <https://mjp.univ-perp.fr/france/co1958-0.htm>
6. Bahl R., Martinez-Vazquez J. Sequencing Fiscal Decentralization The World Bank. *Policy Research Working Paper Series*. № 3914. 2006. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/8668/wps3914.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
7. Convention on the Participation of Foreigners in Public Life at Local Level. Strasbourg, 5.II.1992. URL: <https://rm.coe.int/168007bd26>
8. European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities. Madrid, 21.V.1980. URL: <https://rm.coe.int/1680078b0c>
9. European Charter for Regional or Minority Languages. Strasbourg, 05/11/1992. URL: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/148>
10. European Charter of Local Self-Government. Strasbourg, 15.X.1985. URL: <https://rm.coe.int/168007a088>
11. *Finanse publiczne i prawo finansowe*. Wyd. 3 / C. Kosikowski, E. Ruśkowski (red.). Warszawa : Dom wydawniczy ABC, 2008. 866 S.
12. Framework Convention for the Protection of National Minorities. Strasbourg, February 1995. URL: <https://rm.coe.int/16800c10cf>
13. Kymlicka W. Multicultural Odysseys. *Ethnopolitics*. 2007. Vol. 6. Issue 4. P. 585–597. DOI: <https://doi.org/10.1080/17449050701659789>
14. Robbins S. P., DeCenzo D. A. *Podstawy zarządzania*. Warszawa : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2002. 648 s. (S. 235–236).
15. Knosala E. *Nauka administracji*. Warszawa, 2006. S. 121–135, 136–167.
16. Knosala E. *Organizacja Administracji Publicznej: studium z nauki administracji i prawa administracyjnego*. Warszawa, 2005. 165 s.
17. Leoński Z. *Nauka administracji*. Warszawa : C. H. BECK, 2004. S. 28–35, 58–92.
18. Łukasiewicz J. *Zarys Nauki administracji*. Wyd. II. Warszawa : Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, 2005. 294 s.
19. The Irish Constitution (1937). URL: <http://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html>
20. The European Urban Charter (1992). URL: <http://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=887405&Site=COE>
21. Woś T., Stelmach J., Bankowicz M., Grzybowak M. *Włodyka Wiedza o społeczeństwie*. Warszawa : Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2003. S. 53, 365.

REFERENCES

- Bahl, R., and Martinez-Vazquez, J. "Sequencing Fiscal Decentralization The World Bank". *Policy Research Working Paper Series*. No. 3914. 2006. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/8668/wps3914.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Boryslavska, O. et al. "Detsentralizatsiia publichnoi vlady: dosvid ievropejskykh krain ta perspektyvy Ukrainy" [Decentralization of Public Power: the Experience of European Countries and Prospects of Ukraine]. *Shveitsarsko-ukrainskyi proekt «Pidtrymka detsentralizatsii v Ukraini - DESPRO»*. Kyiv : TOV «Sofia», 2012. [https://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_za_publ_chno_vladi_dosv_d_evropejskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni\(2\).pdf](https://despro.org.ua/media/upload/decentral_zac_za_publ_chno_vladi_dosv_d_evropejskih_derzhav_ta_perspektivi_ukra_ni(2).pdf)
- "Convention on the Participation of Foreigners in Public Life at Local Level. Strasbourg, 5.II.1992". <https://rm.coe.int/168007bd26>
- "European Charter for Regional or Minority Languages. Strasbourg, 05/11/1992". <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/148>
- "European Charter of Local Self-Government. Strasbourg, 15.X.1985". <https://rm.coe.int/168007a088>
- "European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities. Madrid, 21.V.1980". <https://rm.coe.int/1680078b0c>
- "Framework Convention for the Protection of National Minorities. Strasbourg, February 1995". <https://rm.coe.int/16800c10cf>
- Knosala, E. *Nauka administracji*. Warszawa, 2006.
- Knosala, E. *Organizacja Administracji Publicznej: studium z nauki administracji i prawa administracyjnego*. Warszawa, 2005.
- Kosikowski, C. *Finanse publiczne i prawo finansowe*. Warszawa : Dom wydawniczy ABC, 2008.
- Kymlicka, W. "Multicultural Odysseys". *Ethnopolitics*, vol. 6, no. 4 (2007): 585-597. DOI: <https://doi.org/10.1080/17449050701659789>

[Legal Act of French Republic] (1958). <https://mjp.univ-perp.fr/france/co1958-0.htm>
[Legal Act of Ireland] (1937). <http://www.irishstatutebook.ie/eli/cons/en/html>
[Legal Act of Italian Republic] (1947). https://olympus.uniurb.it/index.php?option=com_content&view=article&id=10322:1947costituzione&catid=5&Itemid=137
[Legal Act of Republic of Poland] (1997). <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>
[Legal Act of Spain] (1978). <https://www.senado.es/constitu/index.html>

Leonski, Z. *Nauka administracji*. Warszawa: C. H. BECK, 2004.
Lukasiewicz, J. *Zarys Nauki administracji*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, 2005.
Robbins, S. P., and DeCenzo, D. A. *Podstawy zarządzania*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2002.
“The European Urban Charter (1992)”. <http://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=887405&Site=COE>
Wos, T. et al. *Wlydyka Wiedza o społeczeństwie*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, 2003.

УДК 332.14
JEL: R12; R13; R29; R58

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ПИТАНЬ ФОРМУВАННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

©2020 ЯРОШЕНКО І. В., СЕМИГУЛІН П. К.

УДК 332.14
JEL: R12; R13; R29; R58

Ярошенко І. В., Семигулін П. К. Нормативно-правове забезпечення публічного управління територіальним розвитком питань формування, функціонування та розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади

У сучасному світі суттєво зростає актуальність дослідження нових підходів до формування та функціонування економічно спроможних територій з метою подолання значних проблем у сільських і міських територіальних громадах і забезпечення їх сталого розвитку під впливом загострення ендегенних і екзогенних ризиків. Очевидно, що сучасний кризовий стан територіальних громад країни, особливо сільських територій, не може задовольняти інтереси та потреби як громадян і громад, так і підприємств усіх форм власності, а також не сприяє забезпеченню мешканців територій робочими місцями та сучасними публічними послугами. Крім того, активно проводиться пошук нових стратегічних підходів до управління розвитком територій, спрямованих на скорочення диференціації рівня соціально-економічного розвитку регіонів (територій, громад тощо) шляхом вирівнювання умов економічної діяльності, раціонального використання їх виробничо-ресурсного потенціалу, досягнення сталого економічного зростання, підвищення соціально-економічних показників рівня життя громадян України. Значущість формування необхідної законодавчої бази для функціонування окремої адміністративно-територіальної системи (регіону, території, громади тощо), оцінки її стану з метою подальшого використання в публічному управлінні територіальним розвитком визначає важливість розробки та впровадження ефективної системи нормативно-правових документів для вирішення соціально-економічних проблем і стимулювання сталого регіонального розвитку в Україні, зокрема територіальних громад.

Ключові слова: територіальні громади, території, регіони, нормативно-правове забезпечення, публічне управління територіальним розвитком, сталий розвиток, державна регіональна політика, соціально-економічний розвиток.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-103-108>

Бібл.: 12.

Ярошенко Ігор Васильович – кандидат економічних наук, завідувач відділу макроекономічної політики та регіонального розвитку, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: iyaroshenko@i.ua

Семигулін Павло Костянтинович – аспірант Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: semigulin.p@gmail.com

UDC 332.14
JEL: R12; R13; R29; R58

Yaroshenko I. V., Semigulin P. K. The Normative-Legal Provision of Public Management of Territorial Development of the Issues of Formation, Functioning and Development of Amalgamated Hromadas in Conditions of Decentralization of Power

In modern world, the relevance of researching new approaches to the formation and functioning of economically capable territories in order to overcome significant problems in both the rural and the urban territorial communities and ensure their sustainable development under the influence of exacerbation of endogenous and exogenous risks is significantly increasing. Obviously, the current crisis situation of the territorial communities of the country, especially rural areas, cannot satisfy the interests and needs of citizens, communities and enterprises of all forms of ownership, as well as does not contribute to providing residents of the territories with jobs and modern public services. In addition, the search for new strategic approaches to the management of the development of territories aimed at reducing the differentiation of the level of socio-economic development of regions (territories, communities, etc) is actively carried out by equalization of conditions of economic activity, rational use of their production and resource potential, achievement of sustainable economic growth, increase of socio-economic indicators of living standards of citizens of Ukraine. The significance of the formation of the necessary legal framework for the functioning of a separate administrative-territorial system (region, territory, community, etc), assessment of its condition for further use in public administration of territorial development determines the importance of developing and implementing an effective system of regulatory documents to solve socio-economic problems and stimulate sustainable regional development in Ukraine, in particular territorial communities.